

האם אנחנו מוכנים למשיח? גליון מספר 44

שאל נא את הכהנים תורה

א. הגיע הזמן שיעקב אמר לעשו ועלו מושעים 'בהר ציון לשפט' (בגימטריא תשפ"ב) את הר עשו והיתה לה' המלוכה! ובזכות הלומדים תורה יומם ולילה (אם לא בריתי יומם ולילה, בגימט' חנוכה תשפ"ב) נגמר שלטון הערב רב, והקב"ה הושיע צאנו מיד האוכלים אותם, והכריזו ואתן צאני 'צאן מרעיתי' (בגימט' חנוכה תשפ"ב) [ע' יחזקאל פרק לד]. והקב"ה קיים הבטחתו (ירמיה לג,ג) עוד תעברנה הצאן על ידי מונה, ובמקום לתת המעשר לעשו הרשע (ע' פדר"א פל"ז) מקיימים מעשר בהמה. עשרתי את צאני ויצאה כבשה שכבר ילדה, והולד רעב ואסור לולד לינק מאמו כיון שהאמא קדושה, האם יש איזה תקנה לולד לינק? (ע' מעילה יג.)

ב. הכנתי את נרות חנוכה בזכויות שצרות מאד מלמעלה שא"א להכניס בו אצבע (כמו החד-פעמי שמוכרים בחניות), ויולדת הרימה את הזכויות עם השמן, האם השמן נטמא? (ע' תוס' חולין עא: ד"ה אטו, וראשונים שבת פד:, ונ"ב אר"ח תנ' קלז) ג. היה מת בחדר אחד, וחלון פתוח לחדר שני, רציתי לסתום את החלון כדי שהטומאה לא תעבור לחדר השני, לקחתי קערה זכוכית ושמתי בחלון, האם חוצצת בפני הטומאה? (ע' תוס' ב"ב כ. ד"ה ועובד כוכבים)

ד. בחסדי ד' כמעט כולם קמו לתחיית המתים, אמנם היה קבר אחד עם מצבה גדולה שכתוב עליה פ"נ המלוה ברבית, ועוד קבר אחד היה כתוב עליה פ"נ הבעל גאווה, ועברתי ליד הקבר תוך ד' אמות לראות היאך התקיימו דברי חז"ל במילואם, האם נטמאתי? (ע' סוטה מד., וב"ב יב.)

ה. היה לי בהמת קדשים שנפלה בה מום, ופדיתי את הבהמה, ואח"כ בשעה טובה ומוצלחת נתעברה וילדה, האם הולד מותר בגיזה ועבודה? (ע' מנ"ח תקוה, וחז"א בכורות יח,ט)

הלכתא למשיחא

בקרוב מאד נזכה בעזרה"י להקריב קרבנות! באו נלמד ההלכות הנוגעות לפני ההקרבה. כתוב בתורה (דברים טו,יט) לא תעבד בבכר שורך, ולא תגוז בכור צאנך. הפסוק מדבר בבכור שכבר קדוש, ופירשו חז"ל שמדובר בכל קדשים בין קדשי קדשים בין קדשים קלים, יש ב' איסורים גיזה ועבודה. נתחיל באיסור גיזה. איסור גיזה הוא לגזוז צמר או שערות בין בכבשים בין בעזים ובין בבקר. יש מחלוקת בעוף אם יש איסור גיזה. תלישת צמר אינו בכלל גיזה מן התורה, אמנם מדרבנן אסור שלא לצורך. לצורך דהיינו לראות אם יש בו מום, או כדי לפנות מקום לשחוט, מותר לתלוש ביד ולא בכלי, וצריך שיניח הצמר מסובך בשאר הצמר, שלא יהא נראה כגוזז. יש מחלוקת גדולה באחרונים אם תלישת נוצה (נוצות הדקות) של עז אם הוא איסור תורה (ואסור גם כדי לראות המום) או לא. יש אומרים שאין איסור מן התורה לגוזז אלא אם יש צורך בגיזה (רש"י בכורות כה), ויש חולקים (רא"ש). אם הקדיש עובר אין איסור לגוזז האם. קדשי גוים יש מחלוקת אם יש בהם איסור גיזה ועבודה.

איסור עבודה כמו בגיזה שייך בכל הקרבנות, ונחלקו בעוף אם יש איסור. איסור עבודה כולל רכיבה על הבהמה, וכן הנחת חפצים עליה, חוץ מאם הוא לצורך הבהמה, כגון לפרוס עליה בגד מפני הזבובים. אבל לקפל עליה הבגד כדי לפרוס עליה אסור, דאפשר לקפל על שולחן וכד', ולכן זה נקרא לצורך האדם. לקשור עליה חבל, לצורך הבהמה שלא תיאבד מותר, אבל שמירה יתירה אסור. וכתב החת"ס (י"ד ס' ש"ה) דמותר לקשור עליה חבל קטן או רצועה לסימן שלא יכשלו בה בני אדם. סמיכה על הבהמה (שלא במקום מצוה) בכל כחו אסור מן התורה, ומדרבנן אסור אפי' אינו בכל כחו. חלב בהמת הקדשים אסור בהנאה, ולכן אסור לבהמת קדשים להניק בנה שהוא חולין, וי"א אפי' אם הולד גם כן קדוש. ויש אומרים שגם עצם החליבה אסור מחמת עבודה (ר"ג בכורות ו, יב). אסור לדוש בה את התבואה, ואם הכניסה למקום התבואה שלא על מנת לדוש, ודשה מעצמה הרי זה מותר. הקדיש עובר אסור מדרבנן לעבוד באמה.

כל איסורי גיזה ועבודה אסור גם אם הבהמה נפלה בה מום ואינה ראויה לגבי מזבח. אמנם אם הקדיש בהמה בעלת מום שמעולם לא היתה ראויה למזבח, אינו אסור מן התורה, אבל מדרבנן אסור. (כ"ז מלוקט מתורת הקרבנות פרק יט)

תשובות לשאלות גליון שעבר

א. כל כך חכיתי למשיח, ודפדפתי בנביא לקבל קצת חיזוק, ונפתח בספר זכריה (ט, יב) שובו לבצרון אסירי התקוה! ממש מן שמים! המשכתי ללמוד, גם היום מגיד משנה אשיב לך, הסתכלתי במלבי"ם, שפי' נבואה כפולה כלולה בזה, אחד נצחון החשמנואים, ואחד נצחון מלחמת גוג ומגוג, הבנתי ששניהם קשורים, המשכתי 'וד' אלקים בשופר יתקע והלך בסערות תימן, ד' צבקות יגן עליהם, ולא יצטרכו למלחמה כלל! איזה חיזוק! התחלתי לחשוב איזה שירה אומרים הלויים בחנוכה? ומה נעשה השנה אם נזכה, בשבת ר"ח חנוכה איזה שירה אומרים? (ע' מסכת סופרים פ"ח ה"ב, שו"ת חקרי לב א"ח סי' לב, וש"ע א"ח ס' תרפ"ד)

תשובה: במסכת סופרים איתא ארוממך ד' כי דליתני, ובחקרי לב כתב ששרים הלל, ובשיירי כה"ג ס' קלג, ובהגהות חשק שלמה על מ"ס, כתב דאומרים שירה של חול. ובשבת לשיטות שיש שיר מיוחד לחנוכה, לדעת הגר"א במעשה רב ס' קנח של שבת קודם (ובחומר בקודש לבעל התפא"י פרק ו' אות יא' כתב דתלוי בספק של הגמ' תדיר ומקודש, והתם פסק הרמב"ם מדלא איפשטא הרשות בידו לעשות כמו שירצה). ובשבת ר"ח השיר הוא של ר"ח. ובטעם הדבר כתב בפסקי רי"ד (סוכה נה) משום דבא לפרקים (מקודש) הוא קודם לתדיר. ובשבלי הלקט ס' ק"צ כתב דהטעם הוא כדי לידע שהוקבע ר"ח בזמנו, ולכן כתב דבשבת ר"ח חנוכה אין להפטיר בשל חנוכה. והנה להלכה קיימ"ל שמפטירין בשל חנוכה, והטעם הוא משום פרסומי ניסא עדיף או משום דסליק הקריאה בתורה בענין חנוכה. ולפי הטעם דפרסומי ניסא עדיף לכאורה גם בשירת הלויים, שרים שיר של חנוכה. ודעת הגר"א לענין שיר של יום שאומרים שירו של ר"ח (ואפשר דס"ל דטעם השני עיקר, ואפשר דס"ל דלענין ההפטורה לא שייך הסברא כדי לידע שהוקבע ר"ח, לכן קיימ"ל דפרסומי ניסא עדיף מתדיר, אבל לגבי שירה ששייך הסברא כדי לידע שהוקבע ר"ח בזמנו, כמו שדוחה תדיר, דוחה גם פרסומי ניסא).

ב. מנהרה המיועדת לרכבת עוברת תחת בית הקברות, ורוב המתים כבר קמו לתחיה, אבל יש כמה מתים שעדיין לא השלימו תיקונם ועדיין לא קמו, האם כל מי שנכנס למנהרה נטמא? (ע' אהלות פ"ו מ"ה בראשונים)
תשובה: דעת הר"ש והרע"ב דהטומאה בוקעת רק למעלה, אבל למטה כיון דהוא אהל, אהל מפסיק מפני הטומאה. ודעת הרמב"ם (ע' בפיה"מ) ומהר"ם קודם חזרה, דכנגד הטומאה טמא, אבל אין כל המנהרה טמאה, ודעת המהר"ם אחר חזרה, דטומאה מתפשטת בכל המערה.

ג. אני מכין הצ'ולנט לכבוד שבת, ומשה'לה הקטן (שהוא טמא), רצה לעזור ולקח את העדשים שאינם ראויים לאכילה עדיין ושם בצ'ולנט לכבוד שבת קודש, ונסתפקתי מה הדין באוכל שאינו ראוי לאכילה עד לאחר ביטול האם הוא מקבל טומאה? (ע' עירובין כח; ועוקצין פ"ג מ"ד)

תשובה: אם חזי על ידי ביטול נחשב כאוכל. אבל מינים המרים שצריך לכובשן כדי שיהו ראויים לאכילה, במינים שעיקרם עומדים לאכילת אדם כגון תורמסין, מקבלים טומאה מיד, ושאר מינים כגון לולבי זרדים, אין מקבלים טומאה עד שיכבשו ויסיר מרירותן.

ד. הכנתי השמן לנרות חנוכה, והשמן טפסף על החולצה שלי והשמן היתה טמאה, (אני מעדיף לטבול את החולצה קודם שאני שם במכונת כביסה, משום שאני לא רוצה לטמאות המכונה וכל הבגדים שם), האם השמן חציצה? (ע' מקואות פ"ט)

תשובה: שמן רגיל אינו חוצץ שהמים עוברים דרכו, אבל שמן המור חוצץ (ע' ש"ך יר"ד קצ"ח אות יד), ואפי' השמן לא עבר לצד השני של הבגד, כיון שת"ח צריך להקפיד על זה, (וכולנו נהיה ת"ח, ויל"ע כשלא יהיה הענין של משניאי אם יש איסור לת"ח ללכת בבגד מלוכלך), הרי זה מיעוט המקפיד וחוצץ.

ה. ציון היא דורש אין לה, מכלל דבעיא דרישה! מאז שלמדתי הגמרא בדף היומי, כל דבר שאני לומד אני חושב בית המקדש. התחלתי ללמוד הלכות חנוכה בסי' תרע"ו ס"ה, הסוגיא של כל פינות שאתה פונה אינה אלא לימין, והתחלתי לחשוב, השוחט עולה הרי עומד בצפון המזבח, וצריך לזרוק בקרן מזרחית צפונית ואחר כך מערבית דרומית, האם אני מסבב לימין כדי שהוא דרך ארוכה כדי להגיע קודם לדרום המזבח, או אני פונה לשמאל שהיא דרך קצרה, או אפשר לזרוק מיד בקרן מזרחית צפונית, בלי ללכת קודם לדרום המזבח. אני צריך לדעת הדין עכשיו, משום מהרה יבנה בית המקדש, ולא אוכל לסבול הבזיון לא לדעת מה לעשות! (ע' רש"י יומא טו: ד"ה ברישא, גר"א ורש"ש ריש פ"ג דתמיד, וח"י מהר"ח ריש פ"ד דתמיד, ותורת הקרבנות ד' עבודות פ"ג סע' מ')

תשובה: לדעת רש"י צריך ללכת לדרום המזבח. לדעת הגר"א (שכתב שההילוך הוא יותר ממאה אמה) נראה שהולך לשמאלו שהוא דרך קצרה יותר, ולדעת הרש"ש שם מבואר שהולך לימינו. ובחידושי מהר"ח רוצה לחלוק על רש"י שאין צריך ללכת לדרום המזבח, ופונה לשמאלו לקרן מזרחית צפונית (ע' בתורת הקרבנות שכן משמע בקצת ראשונים).